

КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК ОЗНАКА ІДЕНТИФІКАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

COMPETENCE AS A SIGN OF IDENTIFICATION OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF LEGAL ENTITIES OF PUBLIC LAW

Москаленко А.О., аспірантка
кафедри адміністративного та фінансового права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Статтю присвячено дослідженню ключових ознак адміністративно-правового статусу юридичних осіб публічного права, однією з яких є їхня компетенція. Звернено увагу на те, що, незважаючи на широке застосування терміну «юридична особа публічного права», відсутнє його нормативне визначення, а критерії ідентифікації, зазначені у законодавстві, є недостатніми для розмежування з юридичними особами приватного права.

Обґрунтовано, що в разі розмежування юридичних осіб публічного права та юридичних осіб приватного права важливим є визначення функціонального призначення і характеру прав та обов'язків, якими вони наділені, оскільки саме вони відображають їхню особливу (відмінну від юридичних осіб приватного права) правову природу. Категорією, яка б найбільш комплексно відобразила такі особливості юридичної особи публічного права, є компетенція.

Визначено поняття «компетенція юридичної особи публічного права». Виокремлено такі елементи компетенції юридичних осіб публічного права, як повноваження (права та обов'язки) і предмет відання (сфера діяльності). Зазначено, що компетенція юридичних осіб публічного права прямо пропорційно залежить від організаційно-правової форми зазначеного утворення. Зроблено висновок, що прикладне значення має систематизація особливостей компетенції, притаманних досліджуванім суб'єктам права, з урахуванням можливих різних типів їх організації. Повноваження юридичної особи публічного права визначено як нормативно закріплені права та обов'язки, що забезпечують реалізацію покладених на цю юридичну особу публічного права завдань і функцій переважно держави або місцевого самоврядування.

Звернено увагу на те, що, зважаючи на широкий спектр завдань і функцій сучасної публічної адміністрації, не всі з них (наприклад надання освітніх чи медичних послуг) потребують неодмінного використання владних повноважень. У таких випадках зазвичай владними повноваженнями (адміністративно-господарськими, організаційно-розпорядчими) наділені певні посадові особи юридичних осіб публічного права, а не загалом юридична особа як така. Крім того, не всі державні і комунальні підприємства є носіями публічно-владних повноважень. Зроблено висновок, що це свідчить про те, що не всі державні та комунальні підприємства слід відносити до юридичних осіб публічного права, зокрема ті, що першочергово мають на меті здійснення комерційної діяльності.

Установлено, що особливістю сфери діяльності юридичних осіб публічного права, з одного боку, є галузь публічного права, з іншого – це може бути певна сфера господарювання (енергетична, транспортна тощо), в якій юридична особа публічного права посідає монополієне становище.

Ключові слова: компетенція, юридична особа публічного права, повноваження, предмет відання, адміністративно-правовий статус.

The paper touches upon the issue of the features of the administrative and legal status of legal entities under public law, one of which is their competence. Particular attention is paid to the fact that despite the widespread use of the term "legal entities under public law" there is no normative definition, and identification criteria specified in the legislation are insufficient to distinguish between legal entities under private law.

The author states that when distinguishing legal entities of public law from legal entities of private law, it is necessary to determine the functional purpose and nature of the rights and responsibilities they are endowed with, as they reflect their specific (different from legal entities of private law) legal nature. The category that would most comprehensively reflect such features of a legal entity under public law is competence.

The concept of competence of a legal entity under public law is defined. Such elements of competence of legal entities of public law as powers (rights and responsibilities) and the subject of the jurisdiction (sphere of activity) are singled out. It is noted that the competence of legal entities under public law directly depends on the organizational and legal form of this entity. It is concluded that the systematization of the features of the competence inherent in the studied subjects of law, taking into account the possible different types of their organization, is of practical importance. The powers of a legal entity under public law are defined as normatively enshrined rights and responsibilities that ensure the implementation of the tasks and functions assigned to this legal entity under public law, mainly by the state or local self-government.

The author focuses on the fact that, given the wide range of tasks and functions of modern public administration, not all of them (for example, the provision of educational or medical services) require the necessary use of powers. In such cases, as a rule, certain officials of legal entities of public law, and not the legal entity as such, are endowed with powers (administrative, economic, organizational, and administrative). Also, not all state and municipal enterprises are holders of public authority. The author argues that this indicates that not all state and municipal enterprises should be classified as legal entities under public law, in particular those that are primarily intended for commercial activities.

It is established that the peculiarity of the sphere of activity of legal entities of public law, on the one hand, is the branch of public law, on the other hand, it can be a particular sphere of management (energy, transport, etc.) in which the legal entity of public law occupies a monopoly position.

Key words: competence, legal entity of public law, powers, subject of jurisdiction, administrative and legal status.

Категорія «юридичні особи публічного права» у теорії адміністративного права тривалий час майже не застосовувалась, а була переважно предметом вивчення цивільно-правової доктрини. Проте слід констатувати, що під вплив сучасного адміністративного права підпадають зазначені публічні утворення. Дедалі частіше конструкція «юридичні особи публічного права» використовується у нормативно-правовому регулюванні публічно-правових відносин, зокрема у нормативно-правових актах, які визначають статус суб'єктів публічного адміністрування, в антикорупційному законодавстві, у стратегіях розвитку державного управління тощо. Водночас фрагментарне застосування і відсутність чітко визначених критеріїв ідентифікації юридичних осіб публічного права у зако-

нодавстві породжують низку прикладних проблем. Зазначене свідчить про актуальність дослідження ключових ознак адміністративно-правового статусу юридичних осіб публічного права, однією з яких є їхня компетенція.

Науково-теоретичне підґрунтя для дослідження питань, пов'язаних із адміністративно-правовим статусом юридичних осіб публічного права, було закладено такими науковцями, як В.Б. Авер'янов, Л.Р. Біла-Тіунова, В.М. Бевзенко, Ю.П. Битяк, П.В. Діхтєвський, С.В. Ківалов, В.К. Колпаков, С.О. Корєд, О.В. Кузьменко, О.О. Первомайський, О.О. Посикалюк, Р.А. Майданник, Т.О. Мацелик, Р.С. Мельник, О.В. Олькіна, О.Ю. Усков, Л.Л. Чантурія, В.С. Чиркін та інші. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць, питання про специфіку

компетенції юридичних осіб публічного права як суб'єктів адміністративного права поки що не ставали предметом окремого наукового пошуку.

Вищезазначене зумовлює мету роботи – схарактеризувати (з урахуванням сучасних тенденцій розвитку адміністративно-правової науки і думок провідних науковців із приводу порушеної проблематики) компетенцію юридичних осіб публічного права як одну з ознак ідентифікації їхнього адміністративно-правового статусу.

Вклад основного матеріалу. Юридична особа публічного права – це організація, яку утворено на підставі розпорядчого акта Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування відповідно до норм публічного права з метою виконання переважно функцій держави або місцевого самоврядування.

Нормативно закріпленого поняття «юридична особа публічного права» немає, проте національним законодавством (первинно Цивільним Кодексом [1]) визначено окремі ознаки, які детермінують можливість отримання статусу юридичної особи публічного права, а саме: 1) юридична особа публічного права – це організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку; 2) юридична особа публічного права створюється на підставі розпорядчого акта Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування; 3) порядок утворення і правовий статус юридичних осіб публічного права встановлюються Конституцією України та законом.

Серед названих ознак відсутня вказівка на особливість компетенції юридичних осіб публічного права. По-перше, зазначені ознаки є недостатніми для визначення належності юридичної особи до публічного чи приватного права, з огляду на те, що розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування може бути створено і юридичну особу приватного права. По-друге, вони не дають змогу розкрити сутнісні відмінності юридичних осіб публічного права від юридичних осіб приватного права.

У Роз'ясненні Національного агентства з питань запобігання корупції щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю від 3 лютого 2021 р. [2] серед найсуттєвіших ознак юридичної особи публічного права названі такі: 1) створення установчого документа на підставі розпорядчого акта Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування або у випадках, встановлених законом; 2) визначення правового статусу ЦК України або окремим законом України; 3) метою та основним видом діяльності юридичної особи є реалізація публічних функцій держави чи територіальної громади, покладених на них Конституцією та законом України; 4) допоміжний характер підприємницької діяльності до її основної діяльності. Отже, акцентовано увагу на додатковому критерії – меті діяльності, а саме на реалізації публічних функцій держави чи територіальної громади. Проте зазначені ознаки не дають вичерпної відповіді на питання про віднесення певного утворення до юридичної особи публічного чи приватного права на практиці. Все це призводить до необхідності вироблення додаткових критеріїв ідентифікації юридичних осіб публічного права судовою практикою і правовою доктриною.

Що стосується судової практики, то серед додаткових (окрім тих, що наводяться у законодавстві та роз'ясненнях Національного агентства із питань запобігання корупції) виокремлених ознак часто судові органи (як вітчизняні, так і міжнародні) виділяють такі: 1) підпорядкованість державі або відповідним органам влади; 2) спосіб фінансування цієї особи (за рахунок державного або місцевого

бюджету); 3) здійснення владних повноважень чи виконання публічних функцій під контролем Уряду [3].

На основі аналізу наукових доробок у цьому напрямі до істотних ознак юридичних осіб публічного права окремі дослідники відносять такі характеристики, як: 1) правове регулювання галузями публічного права [4]; 2) публічний характер прав та обов'язків [5]; 3) мета діяльності – виконання покладених на них Конституцією України і законами публічних завдань, задоволення публічних інтересів [6]; 4) наявність певних публічно-владних функцій, повноважень [7]; 5) здійснення окремих видів діяльності є для юридичної особи публічного права переважно обов'язком, а не правом [8]; 6) вторинний характер підприємницької діяльності [9].

Отже, аналіз правозастосовної практики і правової доктрини дає змогу стверджувати, що під час визначення статусу юридичної особи публічного права переважно звертають увагу на мету діяльності, функції, характер прав та обов'язків, наявність владних повноважень, на організаційну підпорядкованість суб'єкта.

Як зазначають Т. Коломоєць та П. Лютиков, розуміння юридичної особи для публічно-правової сфери, зокрема адміністративно-правової, має бути дещо специфічним. Поділ юридичних осіб на публічних і приватних дозволяє не тільки з'ясувати зв'язок із державою, але і наділити ту чи іншу юридичну особу владними повноваженнями [10, с. 75-76]. Тому ми вважаємо за доцільне під час розмежування юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права звертати увагу не тільки на законодавчо закріплені критерії, але і визначати функціональне призначення суб'єкта і характер прав та обов'язків, якими його наділено, оскільки саме вони найбільше характеризують їхню особливу (відмінну від юридичних осіб приватного права) правову природу. Категорією, яка би найбільш комплексно відобразила такі особливості юридичної особи публічного права, на нашу думку, є компетенція.

В юридичній науці правовий статус юридичних осіб (йдеться про державні органи, підприємства, установи та організації) зазвичай визначається через їхню компетенцію, основним елементом якої є права та обов'язки цих осіб, зафіксовані у чинному законодавстві. У концентрованому вигляді їхній правовий статус відображається у законах, положеннях, статутах та інших нормативно-правових актах про ці органи, підприємства, установи та організації [11, с. 44].

Аналіз наукових доробок щодо терміну «компетенція» свідчить про різноманіття його визначень. Водночас ми поділяємо думку, що компетенція як структурний елемент правового статусу складається із сукупності визначених повноважень, наданих суб'єкту в межах конкретного предмету відання, котрі він має право вирішувати під час практичної діяльності [12, с. 81]. Отже, можна говорити про те, що компетенція юридичних осіб публічного права складається з таких елементів, як повноваження і предмет відання. Вбачається за доцільне саме через зазначені елементи охарактеризувати компетенцію юридичних осіб публічного права як складник їхнього адміністративно-правового статусу.

Компетенція юридичних осіб публічного права прямо пропорційно залежить від організаційно-правової форми зазначеного утворення. Проте чинне законодавство не містить ані вичерпного переліку видів юридичних осіб публічного права, ані чітких указівок щодо організаційно-правових форм, у котрих їх може бути створено. Зокрема, аналізуючи положення національного класифікатора ДК 002:2004 «Класифікація організаційно-правових форм господарювання», до орієнтовного переліку юридичних осіб публічного права видається можливим віднести: 1) органи державної влади та органи місцевого самоврядування; 2) державні та комунальні організації (установи і заклади); 3) державні, казенні та комунальні підприємства [13].

Із такого переліку різноманітності організаційно-правових форм можна зробити висновок, що змістовне наповнення кожного елемента компетенції юридичних осіб публічного права різнитиметься. Водночас вважається, що прикладне значення матиме систематизація особливостей компетенції, притаманних досліджуванім суб'єктам права, з урахуванням можливих різних типів їхньої організації.

Дослідження компетенції юридичних осіб публічного права насамперед слід розпочати із характеристики такого елемента компетенції, як права та обов'язки або повноваження. Щодо юридичних осіб публічного права немає одностайного підходу, яку конструкцію краще застосовувати – права та обов'язки чи повноваження. Зазначене обґрунтовується тим, що термін «повноваження» зазвичай використовують для позначення владних прав та обов'язків органів державної або муніципальної влади, інших суб'єктів делегованих повноважень, а до юридичних осіб приватного права – термін «права та обов'язки».

Щодо цього слід указати наступне. За своїм правовим статусом юридичні особи публічного права є публічно-правовими утвореннями. Вони мають особливе цільове призначення – реалізацію публічних інтересів. Отже, юридичні особи публічного права є носіями прав та обов'язків публічного характеру. Якщо вони беруть участь у цивільно-правових відносинах, то водночас вони можуть мати права та обов'язки приватного правового характеру, але визначальне значення все ж мають права та обов'язки першої групи [14, с. 101].

До того ж особливістю юридичних осіб публічного права, яка часто виділяється науковцями, є те, що здійснення певних видів діяльності для юридичних осіб приватного права є правом, а для юридичних осіб публічного права – обов'язком, оскільки останні створюються для здійснення певних державних функцій і завдань [8, с. 43-44]. Окрім того, в теорії права існує усталена думка, що повноваження є правовими обов'язками. Зокрема Б.М. Лазарев уважає, що компетенція органу управління є системою його повноважень, тобто суб'єктивних прав та обов'язків особливого роду. Компетенція містить обов'язок (перед державою) і право (щодо керованих об'єктів) виконувати певні функції (планування, регулювання, контроль та інші) [15, с. 27].

Юридична енциклопедія дає таке тлумачення терміна «повноваження»: це сукупність прав та обов'язків державних органів і громадських організацій, а також посадових та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій. Обсяг повноважень конкретних державних органів та їхніх посадових осіб залежить від їх місця в ієрархічній структурі відповідних органів [16, с. 590].

Юридичні повноваження (правообов'язки) визначають як вид і спосіб владного впливу на учасника правових відносин із метою реалізації припису правової норми, досягнення певного соціально корисного результату [17, с. 22]. Юридичні повноваження не можуть бути представлені лише як одне право або лише як один обов'язок. Із одного боку, під час здійснення повноважень державною інституцією центр ваги у співвідношенні прав та обов'язків припадає на обов'язки, оскільки за їхнє невиконання настає юридична відповідальність. Із іншого боку, державна інституція та посадові особи мають право вимагати відповідної поведінки від інших інституцій та осіб, а також їх невтручання у сферу своєї компетенції, встановлену державою. Тому юридичні повноваження постають як певні правообов'язки (поєднання прав та обов'язків). Покладені обов'язки виконують через надані права. Формулюючи повноваження, законодавець в одних випадках може перенести центр ваги лише на права, в інших – лише на обов'язки [18, с. 15]. У контексті питання, що досліджується, Ю.О. Тихомиров зазначає, що публічна сфера передбачає поєднання прав та обов'язків у формулу «повнова-

ження» як правообов'язок, який не можна не реалізувати у публічних інтересах [19, с. 56-57]. Зазначене можна екстраполувати на юридичних осіб публічного права.

Ураховуючи вищезазначене, ми вважаємо за доцільне під час характеристики адміністративно-правового статусу юридичних осіб публічного права використовувати термін «повноваження», розуміючи під ним сукупність прав та обов'язків юридичних осіб публічного права та акцентуючи увагу на їхньому поєднанні. Під час дослідження правового статусу юридичних осіб як учасників цивільно-правових відносин доречнішим є конструкція права та обов'язки (з огляду на особливості цивільних правовідносин, зокрема принцип рівноправності учасників тощо). Отже, повноваженнями юридичної особи публічного права є нормативно закріплені права та обов'язки, що забезпечують реалізацію покладених на цю юридичну особу публічного права завдань і функцій переважно держави або місцевого самоврядування.

Як вже зазначалося, діяльність юридичних осіб публічного права нерозривно пов'язана із публічною сферою. У публічно-правових відносинах важливою особливістю учасників законодавець вважає саме наділення чи не наділення їх владними повноваженнями (ст. 2; п. 2, 7 ч. 1 ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства) [20]. Владні повноваження зазвичай пов'язують із можливістю прийняття правових актів (нормативних та індивідуальних), обов'язкових для третіх осіб. Владні повноваження проявляються також у тому, що ці акти (нормативні чи індивідуальні) забезпечуються шляхом застосування різних методів, зокрема методів примусу [21, с. 80].

Наявність владних повноважень часто називають визначним або «первинним» критерієм ідентифікації юридичних осіб публічного права [5, с. 16–26]. З іншого боку, звертається увага на те, що наявність публічних владних повноважень не можна розглядати як універсальну, обов'язкову ознаку для характеристики юридичних осіб публічного права. Виходячи з того, що для реалізації окремих функцій держави у сфері задоволення публічних інтересів не потрібні владні повноваження, створюються публічні установи (школи, лікарні тощо) [22, с. 70-71].

Дійсно, зважаючи на широкий спектр завдань і функцій сучасної публічної адміністрації, можна констатувати, що не всі з них, наприклад надання освітніх чи медичних послуг, потребують неодмінного використання владних повноважень. Водночас присутній той факт, що зазвичай у таких юридичних особах публічного права владними повноваженнями (адміністративно-господарськими, організаційно-розпорядчими) наділені певні посадові особи, а не загалом юридична особа як така [2]. Крім того, не всі державні та комунальні підприємства є носіями публічно-владних повноважень, але вбачається, що це більше свідчить про те, що не всі державні та комунальні підприємства слід відносити до юридичних осіб публічного права, зокрема ті, що першочергово мають на меті здійснення комерційної діяльності. Відповідно, ми робимо висновок, що наділення певного утворення повноваженнями задля виконання публічних завдань і функцій обґрунтовує надання статусу юридичної особи публічного права, відмежовуючи інші близькі за статусом утворення.

Доречно зазначити, що в деяких випадках юридичні особи публічного права наділені правомочністю видання нормативних актів [23, с. 42]. Водночас юридичні особи приватного права, на відміну від юридичних осіб публічного права, не наділені можливістю видавати нормативно-правові акти [24, с. 305]. Наявність повноважень на видання нормативно-правових актів властива не всім юридичним особам публічного права, тому до універсальних повноважень юридичних осіб публічного права відносити їх недоцільно. Проте слід зауважити, що за такої ознаки особа, безспірно, ідентифікується як юридична особа публічного права.

Що стосується предмету відання, то його найчастіше характеризують як правове закріплення кола об'єктів, предметів, справ, на які поширюються владні повноваження [25, с. 115]. Окрім того, науковцями неодноразово зверталась увага на ту обставину, що має значення не лише мета створення юридичної особи, але і галузь, у котрій має діяти та чи інша організація. Якщо юридична особа має діяти у галузі публічного права і виконувати відповідні адміністративні, освітні та інші функції, то вона є суб'єктом публічного права і має створюватись у порядку, визначеному для таких осіб. Якщо ж юридична особа має функціонувати у галузі приватного права як його суб'єкт, то вона повинна створюватись у порядку, встановленому для юридичних осіб приватного права [26, с. 125].

До того ж однією з ідентифікуючих ознак юридичних осіб публічного права, як вже зазначалося, є зайняття монопольного становища у певній сфері. Іншими словами, зазвичай такі юридичні особи є природними монополіями. Окрім того, деякі з них є носіями спеціальних або ексклюзивних прав, тобто прав, наданих у межах повноважень органом державної влади або органом місцевого самоврядування на підставі будь-якого нормативно-правового акта та/або акта індивідуальної дії, які обмежують провадження діяльності у визначених законом сферах однією чи кількома особами, що істотно впливає на здатність інших осіб провадити діяльність у зазначених сферах [27; 28].

Отже, з урахуванням різноманітності можливих форм юридичних осіб публічного права (від органу державної влади або місцевого самоврядування до державного або

комунального підприємства) можна зробити висновок, що особливістю сфери діяльності юридичних осіб публічного права, з одного боку, є галузь публічного права, з іншого – це може бути певна сфера господарювання (енергетична, транспортна тощо), в якій юридична особа публічного права посідає монопольне становище.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що компетенція юридичної особи публічного права є елементом її адміністративно-правового статусу, визначається спеціальними нормами публічного права, містить повноваження (права та обов'язки) і предмет відання (сфери діяльності). Компетенція юридичних осіб публічного права прямо пропорційно залежить від організаційно-правової форми зазначеного утворення.

Установлено, що під час характеристики адміністративно-правового статусу юридичних осіб публічного права доцільно використовувати термін «повноваження», розуміючи під ним сукупність прав та обов'язків юридичних осіб публічного права та акцентуючи увагу на їхньому поєднанні. Отже, повноваженнями юридичної особи публічного права є нормативно закріплені права та обов'язки, які забезпечують реалізацію покладених на цю юридичну особу публічного права завдань і функцій переважно держави або місцевого самоврядування. Особливістю сфери діяльності або предмету відання юридичних осіб публічного права, з одного боку, є галузь публічного права, з іншого – це може бути певна сфера господарювання (енергетична, транспортна тощо), в якій юридична особа публічного права посідає монопольне становище.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 28.10.2021 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (дата звернення: 20.11.2021).
2. Роз'яснення Національного агентства з питань запобігання корупції щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю (подання декларацій та повідомлень про суттєві зміни в майновому стані) від 03 лютого 2021 р. №1. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/02/Rozyasnennya-1-vid-03.02.2021-versiya-dlya-zavantazheniya.pdf> (дата звернення: 20.11.2021).
3. Майданик Р.А. Юридические лица публичного права в украинском и международном праве. *Альманах цивилистики: сборник статей*. 2010. Вып. 3. С. 119–179.
4. Ястребов О.А. Юридическое лицо публичного права: сравнительно-правовое исследование : автореф. дисс. ... докт. юр. наук. Москва, 2010. 60 с.
5. Чиркин В.Е. Юридическое лицо публичного права. *Журнал российского права*. 2005. № 5. С. 16–26.
6. Борисова В.І. До проблем участі публічних юридичних осіб в цивільних правовідносинах. Трансформація відносин в Україні: організаційно-правові та економічні проблеми: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 травня 2003 р.). Одеса : ОНУ МОНУ, Астропринт, 2003. С. 7-8.
7. Первомайський О.О. Поняття юридичної особи публічного права: окремі недоліки норм чинного законодавства. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 49-55.
8. Жорнокуй Ю.М. Проблемні питання застосування конструкції «юридична особа публічного права». *Право та інновації*. 2016. № 4. С. 41-48.
9. Олькіна О.В. Юридичні особи публічного права: постановка проблеми визначення критеріїв розмежування юридичних осіб публічного та приватного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 4. С. 91–93.
10. Коломєць Т.О. Юридичні особи як суб'єкти адміністративного права: питання генезису дослідження у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 3. С. 73-76.
11. *Юридична енциклопедія* : у 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 1998. Т. 5 : П–С. 2003. 736 с.
12. Мацелик Т.О. Компетенція органів публічної адміністрації: поняття та структурні елементи. *Вісник Запорізького Національного університету: юридичні науки*. 2010. № 2. С. 76-83.
13. Національний класифікатор ДК 002:2004 «Класифікація організаційно-правових форм господарювання» : затв. наказом Держспоживстандарту України від 28 травня 2004 р. № 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 20.11.2021).
14. Парасюк В.М. Механізм застосування цивільно-правової відповідальності до юридичних осіб публічного права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 2. Т. 1. С. 99-104.
15. Лазарев Б.М. Компетенция органов управления. Москва : Юридическая литература, 1972. 210 с.
16. *Юридична енциклопедія* : в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко та ін. Київ : Укр. енцикл., 1998. Т. 4 : Н–П. 2002. 720 с.
17. Боднарчук В. Сутність і зміст поняття «компетенція» в державному управлінні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 2. С. 19-26.
18. Лазор О.Я., Хорошенко О.В. Публічна служба в Україні: компетенції та повноваження (Частина II) : монографія. Хмельницький : Вид-во ХГПА, 2009. 440с.
19. Тихомиров Ю.А. Теория компетенции. Москва : Издательство г-на Тихомирова М.Ю., 2001. 355 с.
20. Кодекс адміністративного судочинства: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 20.11.2021).
21. Голосніченко Д.І. Теоретичні засади визначення владних повноважень на основі виявлення об'єктивно необхідних. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2008. № 47. С. 76-82.
22. Олькіна О.В. Конституціоналізація поняття «юридична особа публічного права». *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 4. С. 69-71.
23. Чантурия Л. Юридические лица публичного права и их место в гражданском праве. *Государство и право*. 2008. № 3. С. 38–45.
24. Зубар В. М. Участь юридичних осіб публічного права у цивільних правовідносинах. *Молодий вчений*. 2016. № 11. С. 304-307.
25. Бахрах Д.Н. Административное право. Учебник для вузов. Москва : Издательство БЕК, 1996. 368 с.
26. Харитонов Є.О., Саніахметова Н.О. Цивільне право України. Підручник. Київ, 2003. С. 125–126.
27. Про публічні закупівлі: Закон України 25 грудня 2015 року № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 20.11.2021).
28. Transpetrol A.S., v. Slovakia no. 28502/08. 15 November 2011. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22%3A%22001-107743%22%7D> (дата звернення: 20.11.2021).